

Høringsuttalelse - Endringer i gjeldsordningsloven og livsoppholdsforskriften

Fra Gjøvik kommune/NAV Gjøvik har vi følgende innspill ifm høringen:

Brukere «egen-forsøk» forsvinner. Dette betyr at brukere kan gå direkte til Namsmannen og søke om gjeldsordning. Dette vil forhåpentligvis lette på oppgavene gjeldsrådgivere i kommunene eller NAV har - altså det som forberedes av saker for Namsmannen. Man utfører noen ganger en sekretærrolle. Dette er positivt for gjeldsrådgivers egentlige rolle som er å veilede brukere, samt kunne frigjøre mer tid til forebyggende tiltak.

De aller fleste sakene får en frivillig løsning gjennom gjeldsrådgivernes forhandlinger med kreditorfellesskapet. Noen få saker blir forberedt og oversendt Namsmannen for videre behandling. Det at brukere får mulighet å gå rett til Namsmannen og søke om gjeldsordning vil være et mer fleksibelt system, men samtidig så går gjeldsrådgivere mer i dybden enn Namsmannen får tid til å gjøre. Gjeldsrådgivere avdekker også bakgrunnen for de økonomiske problemene, og kan gjøre brukeren mer oppmerksom på det, har en dialog som får til en holdningsendring, og forbereder når er den beste timingen for en gjeldsordning. Det er grunn til å anta at Namsmannen vil få flere saker direkte som kunne fått sin løsning gjennom en utenrettslig gjeldsordning, som kan gi lengre behandlingstid totalt på alle sakene. Mange brukere må ha tett oppfølging i prosessen, og man kan frykte at flere vil få saken avslått dersom de ikke følger opp hos Namsmannen – noe vår erfaring er at mange av brukerne sliter med.

De aller fleste brukere trenger veiledningsbehov under gjeldsordningsperioden samt i den perioden forut for denne. Gjeldsrådgiverne ved NAV Gjøvik gir dette tilbudet til brukere. Dette handler da om tilbud om disponering samt en helhetlig oppfølging gjennom hele perioden. Vi ser positivt på at endringer i loven kan stadfeste dette, at gjeldsrådgivere får et ansvar og at grensesnittet avklares.

Etterperioden foreslås opphevet. Det vil være positivt for skyldner. De fleste glemmer sin gjeldsordning når denne er gjennomført, samt det faktum at de i dag har en etterperiode på 2 år. En etterperiode kan bety at gjeldsordning kan bestrides/gjenopptas/oppheves på visse vilkår.

Nystiftet gjeld - omtalt som den såkalte to-årsregelen som følger av lovens § 1-4 andre ledd bokstav a - fjerning av denne vil gjøre prosessen mye kortere. Det kan dog stilles spørsmål ved "læringsprosessen". Nå må skyldner bevise at han ikke har skapt ny gjeld de siste 2 årene - en regel som på mange måter har vært nyttig for å tvinge fram en endringsprosess. Noen brukere ønsker seg gjeldsordning uten at de har endret noe på sine vaner/handlemønstre. Mange av disse vil deretter få vansker med å gjennomføre gjeldsordningen samt stifte ny gjeld underveis. Det er innen denne gruppen flest saker om opphevelse av gjeldsordning skjer.

Noen Namsmenn eller gjeldsrådgivere utsetter saker med argumentasjon for at gjelden er for ny, så at denne regelen har vært til stede har kunne legges grunnlaget for gode drøftinger og ikke minst en læringsprosess som fører til endring.

Livsoppholdssatser - foreslått økning av satsen for de eldste barna er noe vi støtter. I dag er det samme livsoppholdssats for barn fra 11 år til 18 år. Utgiftene er høyere for ungdommer på VGS enn barn i grunnskoling. Vi ser dette som et godt tiltak i bekjempelse av barnefattigdom. Vi har erfaring med at ungdom i noen tilfeller har avsluttet eller ikke påbegynt videregående utdanning pga foreldres økonomiske situasjon.

Det er fokus på fattigdomsproblematikk hos husstander med barn. Det er nivået på inntekt som da legges til grunn. Mange familier med gjeldsproblemer vil ha opplevet fattigdom selv om inntekten

kan være høy, siden det er store gjeldsposter som skal betjenes samt at det er mange som får innlagt direkte trekk i sine inntekter. Barn i denne gruppen vil også ha en opplevet fattigdom siden foreldres disponible inntekt er lav. Denne gruppen kommer ikke inn under statistikk for fattigdom.

En utfordring i gjeldsrådgivningsarbeidet er at det ikke finnes ordentlig beregningsverktøy. Det er moduler i ulike fagprogrammer (f eks økoråd i Socio) som hjelper noe, men dersom man hadde kunne få tilgang til den type programmer Namsmannen har hadde det gitt en vesentlig bedre kvalitet. I gjeldsordningslovens spede begynnelse på 90-tallet hadde kommune og Namsmann tilgang på samme programvare gjennom Politiets Datatjeneste. Hvis tanken er at utenrettslige gjeldsordninger skal være av høyere kvalitet og at saker til Namsmannen skal reduseres, så er dette et tema man bør se på.

Avslutningsvis vil vi påpeke at behandlingstiden på gjeldsordninger i Innlandet Politidistrikt er på 12-14 mndr, mot 3-4 mndr mens dette ble løst lokalt i Gjøvik. En fare er at brukere som sliter med kreditorfellesskapet ikke greier gjennomføre prosessen, samt at kreditorer får utlegg eller det gjennomføres tvangssalg i venteperioden. I tillegg er det brukere som har vært motivert og fulgt opp som får en venteperiode uten noen oppfølging. Dette kan resultere i at bruker ikke følger opp videre.